

۱۴۹۱ ۷۳۸

تحلیل یارانه‌های نقدی

بخش مرکزی شهرستان ممسنی

تحقیق و نگارش

سهیلا محمدی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: محمدی، سهیلا، ۱۳۶۸.
عنوان و نام پدیدآور	: تحلیل یارانه‌های نقدی (بخش مرکزی شهرستان ممسنی) / تألیف: سهیلا محمدی.
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۲ ص.
شابک	: ۸ - ۳۳۴ - ۲۳۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: یارانه - ایران - نمونه پژوهی - Subsidies - Iran - Case studies
موضوع	: سیاست خانواده - اقتصاد خانواده - Family Policy - Home economics
موضوع	: ممسنی - اوضاع اقتصادی - Mamasani(Iran) - Economic conditions
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۵ م ۳ ی ۲ / HC۷۹
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۸/۹۵۵۰۲
شماره کتابخانه ملی	: ۴۵۳۳۴۲۵

انتشارات آرون

تحلیل یارانه‌های نقدی

(بخش مرکزی شهرستان ممسنی)

تحقیق و نگارش: سهیلا محمدی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۹۶

چاپ مدیران: ۱۰۰۰ نسخه

۱۵۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - نرسیده به خیابان منیری جاوید

تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

پلاک ۱۰۵ - واحد ۳

وبسایت: www.Ar vannashr.ir

ایمیل: Ar vannashr@yahoo.com

فهرست مطالب

عنوان.....	شماره صفحه.....
مقدمه.....	۱۵
فصل اول: ادبیات تحقیق.....	۱۸
۱-۱- تعریف یارانه.....	۱۹
۱-۲- اشکال یارانه.....	۱۹
۱-۲-۱- براساس اهداف دولت در پرداخت یارانه.....	۲۰
۱-۱-۲-۱- یارانه اقتصادی.....	۲۰
۱-۲-۲-۱- یارانه توسعه ای.....	۲۰
۱-۲-۳-۱- یارانه اجتماعی.....	۲۰
۱-۲-۴-۱- یارانه سیاسی.....	۲۱
۱-۲-۵-۱- یارانه فرهنگی.....	۲۱
۱-۲-۲- طبقه بندی بر اساس مراحل پرداخت به کالا یا خدمات از تولید تا مصرف.....	۲۱
۱-۲-۲-۱- یارانه مصرفی.....	۲۲
۱-۲-۲-۲- یارانه تولیدی.....	۲۲
۱-۲-۳-۲- یارانه توزیعی.....	۲۲
۱-۲-۴-۲- یارانه خدماتی.....	۲۲
۱-۲-۵-۲- یارانه صادراتی.....	۲۳
۱-۳- روش های پرداخت یارانه ها.....	۲۳
۱-۲-۱- یارانه مستقیم نقدی.....	۲۳
۱-۲-۲- یارانه مستقیم ارزشی.....	۲۳
۱-۳-۳- یارانه غیر مستقیم.....	۲۳

- ۴-۱- محاسن گزینه های مختلف توزیع یارانه ها ۲۴
- ۱-۴-۱- اعطای یارانه به روش موجود غیر مستقیم ۲۶
- ۲-۴-۱- هدفمند نمودن پرداخت یارانه ها با شناسایی خانوارهای کم درآمد و پردرآمد ۲۵
- ۳-۴-۱- اعطای یارانه مستقیم به کلیه خانوارها ۲۵
- ۵-۱- آثار یارانه ها ۲۶
- ۱-۵-۱- آثار اقتصادی یارانه های کالاهای اساسی ۲۸
- ۲-۵-۱- آثار اجتماعی حذف یارانه ۲۸
- ۳-۵-۱- آثار اقتصادی حذف یارانه ۲۸
- ۵-۱-۱- آثار اقتصادی حذف یارانه بر تولیدکنندگان ۲۹
- ۵-۱-۲-۳- آثار اقتصادی حذف یارانه بر مصرف کنندگان ۳۰
- ۶-۱- تاریخچه پرداخت یارانه ۳۱
- ۱-۶-۱- تاریخچه پرداخت یارانه در جهان ۳۱
- ۲-۶-۱- تاریخچه پرداخت یارانه در ایران ۳۲
- ۳-۶-۱- هدفمندی یارانه ها در تئوری ۳۶
- ۳-۶-۱- تاریخچه پرداخت یارانه در کشورهای مختلف ۳۴
- ۳-۶-۱- هدفمندی یارانه ها در حاشه ۳۴
- ۳-۶-۱- هدفمندی یارانه ها در مصر ۳۴
- ۳-۶-۱- هدفمندی یارانه ها در ترکیه ۳۵
- ۳-۶-۱- هدفمند سازی یارانه ها در لهستان ۳۵
- ۳-۶-۱- هدفمند سازی یارانه ها در رومانی ۳۶
- ۳-۶-۱- هدفمند سازی یارانه ها در بلغارستان ۳۷
- ۳-۶-۱- هدفمند سازی یارانه ها در تونس ۳۸
- ۷-۱- مبانی نظری ۳۸
- ۱-۷-۱- مکتب نئوکاسیک و نظریه توزیع درآمد ۳۹
- ۲-۷-۱- نظریه توزیع درآمد کوزنتس ۴۱
- فصل دوم: روش تحقیق** ۴۳
- ۱-۲- روش تحقیق ۴۴
- ۲-۲- روش و ابزار گردآوری اطلاعات ۴۴
- ۳-۲- جامعه آماری ۴۴
- ۴-۲- حجم نمونه ۴۴

بخش مرکزی شهرستان ممسنی

۹

۴۴	۵-۲- روش نمونه‌گیری
۴۵	۶-۲- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۴۵	۷-۲- متغیرهای پژوهش
۴۵	۸-۲- اجزای پرسشنامه
۴۷	۹-۲- روایی پرسشنامه
۴۷	۱۰-۲- پایایی پرسشنامه
۴۸	۱۱-۲- روش تجزیه و تحلیل با استفاده از نرم افزار آماری Spss
۴۹	۱-۱۱-۲- روش آمار و تخمین آماری
۴۹	۲-۱۱-۲- آزمون‌های آری بارامتریک و ناپارامتریک
۴۹	۳-۱۱-۲- خلاصه آزمون‌های نهای رامتريک
۵۰	۴-۱۱-۲- خلاصه آزمون‌های ناپارامتریک
۵۰	۵-۱۱-۲- توزیع تی استیودنت
۵۱	۱۲-۲- روش تجزیه تحلیل با استفاده از نرم افزار Arc Gis
۵۴	فصل سوم : ویژگی جغرافیایی منطقه مورد مطالعه
۵۶	۱-۳- موقعیت جغرافیایی شهرستان ممسنی
۵۹	۲-۳- ویژگی‌های طبیعی شهرستان نورآباد ممسنی
۵۹	۱-۳-۲- توپوگرافی
۵۹	۲-۳-۲- وضعیت خاک
۶۰	۳-۳-۲- پوشش گیاهی
۶۰	۴-۳-۲- اقلیم شهرستان
۶۱	۵-۳-۲- منابع آب
۶۲	۳-۳-۳- ویژگی‌های انسانی شهرستان
۶۲	۱-۳-۳- پیشینه شهرستان ممسنی
۶۳	۲-۳-۳- بررسی تحولات جمعیتی شهرستان از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۹۰
۶۵	۳-۳-۳- وضعیت سواد، اشتغال و فعالیت در دهستانهای مورد مطالعه
۶۶	۴-۳-۳- وضعیت خدمات و امکانات در دهستانهای مورد مطالعه
۶۶	۴-۳-۴- ویژگی‌های اقتصادی شهرستان
۷۰	فصل چهارم : تحلیل یافته‌ها
۷۱	۱-۴- مقدمه
۷۱	۲-۴- تحلیل پژوهش

تحلیل یارانه های نقدی

۷۱	۱-۲-۴- بخش اول : یافته های توصیفی
۷۱	۱-۱-۲-۴- توزیع فراوانی جنس
۷۲	۲-۱-۲-۴- توزیع فراوانی سن
۷۳	۳-۱-۲-۴- توزیع فراوانی وضعیت تحصیلی
۷۴	۴-۱-۲-۴- توزیع فراوانی وضعیت شغلی
۷۵	۵-۱-۲-۴- توزیع فراوانی محل سکونت
۷۶	۲-۲-۴- بخش دوم : یافته های تحلیلی
۷۶	۱-۲-۲-۴- بررسی های تک متغیره با استفاده از آزمون T تک نمونه ای
۸۱	۲-۲-۲-۴- تحلیل اقتصاد خانوار با استفاده از کرنل و هات اسپات در ArcGis
۸۱	۱-۲-۲-۴-۱- بررسی تأثیر یارانه بر اقتصاد خانوار روستایی با استفاده از تابع تراکم کرنل
۹۶	۲-۲-۲-۴-۲- نقاط داغ یارانه ها بر اقتصاد خانوار روستایی با استفاده از تحلیل هات اسپات
۱۰۴	۳-۲-۲-۴- تحلیل فضایی مصرف با استفاده از کرنل و تحلیل هات اسپات ArcGis
۱۰۴	۱-۳-۲-۲-۴- بررسی تأثیر یارانه نقدی بر الگوی مصرف خانوار روستایی با استفاده از کرنل
۱۱۲	۲-۳-۲-۲-۴- نقاط داغ تأثیر یارانه نقدی بر الگوی مصرف با استفاده از هات اسپات
۱۱۹	فصل پنجم : آزمون فرضیات نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۲۰	۱-۵- مقدمه
۱۲۰	۲-۵- آزمون فرضیات
۱۲۳	۱-۲-۵- نتیجه گیری بر اساس آزمون آماری فرضیات
۱۲۳	۲-۲-۵- نتیجه گیری بر اساس تحلیل فضایی در ArcGis
۱۲۳	۱-۲-۲-۵- نتیجه گیری از فرضیه اول بر اساس تابع تراکم کرنل و تحلیل هات اسپات
۱۲۴	۲-۲-۲-۵- نتیجه گیری از فرضیه دوم بر اساس تابع تراکم کرنل و تحلیل هات اسپات
۱۲۵	۳-۵- پیشنهادات
۱۲۶	منابع

مقدمه

سوپسید یا یارانه در فرهنگ لغت آکسفورد اینگونه معنی شده است: "مقدار منابعی که از محل بودجه عمومی به صنایع یا بازرگانی کمک میشود تا قیمت خدمات و کالایشان را پایین نگه دارند." همچنین در تعریف دیگری، سود اقتصادی که دولت ها به تولیدکنندگان کالا برای تقویت بازار رقابتی کشورشان پرداخت میکنند بعنوان یارانه تعریف شده است. یارانه هدفمند همان یارانه سرانه است، این نوع از یارانه نسبت به یارانه بازار از لحاظ توزیع درآمد، بهتر بوده و توزیع درآمد را به نفع خنوار فقیرتغیر میدهد، بنابراین با این تعاریف یارانه هدفمند، یارانه ای است که در آن افراد فقیر بطور کامل شایسته شده و یارانه تنها به آنها پرداخت میشود. ارتقای عدالت اجتماعی، تخصیص بهینه منابع، تثبیت قیمت را به توزیع درآمد از اهداف اصلی و فلسفه وجودی پرداخت یارانه در تمامی کشورهای جهان است. ایران نیز یکی از کشورهایی است که به پرداخت یارانه ها می پردازد. بدین ترتیب تعجب آور نیست در بهره مندان اصلی یارانه حامل های انرژی گروه های بالای درآمدی باشند به گونه ای که در ایران قبل از هدفمندی سالانه بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان یارانه به صورت غیرهدفمند در جامعه توزیع میشد که ۷۰ درصد آن فقط به ۳۰ درصد از افراد جامعه یعنی طبقه مرفه می رسید و به عبارتی سهم دهک بالای درآمدی از این یارانه به طور متوسط بیش از هفت برابر سهم دو دهک پایین درآمدی است. باید توجه داشت که ۲۹ درصد تولید ناخالص داخلی را یارانه ها تشکیل می دهند که ۲۶ درصد آن هم تعلق به انرژی دارد. درواقع نظام پرداخت یارانه ها الگوی مصرف، تولید و سرمایه گذاری را تحتالکتاب و بخش عمده یارانه ها به جای تولید به مصرف می رسد. براساس مطالعات صورت گرفته از سوی سازمان حمایت مصرف کنندگان دهک دهم شهری ۲۲ برابر بنزین، ۳۵ برابر گازوئیل، ۱۰۰ برابر برق و سه برابر گاز بیشترین نسبت به دهک نخست شهری مصرف می کند. در همین حال دهک دهم روستایی نیز ۴۹ برابر بنزین، ۲۵ برابر گازوئیل، پنج برابر برق و پنج برابر گاز بیشتر نسبت به دهک نخست روستایی مصرف می کنند (حسنی، ۱۳۸۹: ۱۸). طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوار سال ۱۳۹۰ بر اساس آمارگیری از ۱۸۷۲۷ خانوار نمونه در نقاط شهری و ۱۹۷۸۶ خانوار نمونه در نقاط روستایی کشور اجرا شده است. با توجه به این آمارگیری درآمد کل خانوارهای روستایی در سال ۹۰ برابر با ۷۹۷۲۹۳۸ بوده است. در حالی که هزینه خانوار روستایی در سال ۱۳۹۰ برابر است با ۸۳۹۷۳۹۲ بوده است بعنوان مثال تفاضل هزینه و درآمد خانوارهای روستایی استان فارس به ترتیب ۱۰۸۲۳۳۲۴۹ و ۹۵۲۶۲۶۶۸ بوده است (نمونه گیری مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰: ۲). مهمترین دلیل این تفاضل تورم است بنابراین دولت تصمیم به اقداماتی گرفته که بتواند کمک شایانی به خانوارهای روستایی شود ازجمله این اقدامات سیاست هدفمندی یارانه هاست که در سال ۱۳۸۹ در کشور اجرا شده است و در این نوشتار به تأثیرات یارانه های نقدی در اقتصاد خانوارهای روستایی

شهرستان نورآباد ممسنی دهستانهای (جوزار، جاوید ماهوری و بکش یک) پرداخته است. بطور طبیعی پرداخت یارانه نقدی اثرات و پیامدهایی به دنبال دارد. در همین راستا با توجه به بارز بودن نقش یارانه نقدی در جامعه روستایی نسبت به جامعه شهری، به تحلیل فضایی اثرات پرداخت نقدی یارانه بر زندگی خانوار روستایی پرداخته است تا به نقش و تأثیر آن در منطقه مورد مطالعه دست یابد. اثرات مثبت و منفی یارانه های نقدی را مورد سنجش قرار دهد اثرات منفی آن را به حداقل برساند و اثرات مثبت آن افزایش یابد و زمینه های تقویت آنها مهیا گردد.

الف: هدف کلی

دستیابی به وضعیت اقتصادی منطقه مورد مطالعه با پرداخت یارانه های نقدی بگونه ای که راه های ارائه شده راهنمای مناسبی برای توزیع هرچه بهتر یارانه های نقدی در مناطقی باشد که تشابهاتی با این منطقه دارند.

ب - هدف ویژه :

- ۱- آگاهی از وضعیت نسبی مصرف خانوارهای روستایی بخش مرکزی شهرستان نورآباد ممسنی با پرداخت یارانه های نقدی
- ۲- شناسایی روستاهایی که تراکم تأثیر یارانه های نقدی در آنها بیشتر از سایر نقاط بوده است با استفاده از تابع تراکم کرنل
- ۳- شناسایی نقاط داغ روستایی در تأثیرپذیری از یارانه های نقدی با استفاده از تحلیل هات اسپات
- ۴- ارائه استراتژی های مناسب در جهت اجرای طرح بهترسیاست هدفمندی یارانه ها در منطقه مورد مطالعه و در کشور